

Kvalita
Ochrana životního prostředí
Bezpečnost práce

Ing. Eva Karpissová
ESF MU

Implementace systémů řízení

- Důvody pro zavádění
- Potřebné zdroje
- Dobrovolné nástroje?

KVALITA

- Jakost / kvalita - nabízené produkty zahrnují všechny znaky, které požaduje zákazník.
- 3 atributy kvality: bezvadnost, kvalitativní parametry, stabilita.
- Státní intervence
- Podpůrné programy kvality
- Quality Management Systém (QMS) – systém řízení jakosti

KVALITA – legislativní požadavky

1. Obchodní a občanský zákoník
2. Zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele
3. Zákon č. 59/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu
4. Technické požadavky na výrobky – zákon č. 22/1997 Sb.
5. Zákon 102/2001 Sb. o obecné bezpečnosti výrobků
6. Zákon č. 505/1990 o metrologii

KVALITA – současné přístupy

- ISO 9000 – systém řízení jakosti
- ISO 17799 – systém řízení bezpečnosti informací
- SA 8000 – sociální odpovědnost
- QS 9000, VDA 6, ISO/TS 16949 – automobilový průmysl
- HACCP – zdravotní nezávadnost potravin

OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ (ŽP)

- Environment – prostředí, ve kterém organizace provozuje svoji činnost.
- Environmentální management - systematický přístup k ochraně ŽP ve všech aspektech podnikání.
- Environmental Management System (EMS) – systém řízení ochrany ŽP.

Formy EMS:

1. Ecolabelling
2. Čistší produkce
3. Zavádění EMS dle ISO 14000 nebo EMAS



OCHRANA ŽP – legislativní požadavky

www.env.cz

1. Odpady

Zákon 185/2001 Sb. o odpadech - zavazuje podnikatele k omezování vzniku odpadů, k vhodné likvidaci, stanovuje požadavky na nakládání s nebezpečným odpadem atd.

2. Obaly

Zákon č. 477/2001 Sb. o obalech, dále nařízení vlády 184/2002 a vyhlášky 115/2002 a 117/2002 Sb. Stanovují povinnosti osob, které uvedly na trh obal, balený výrobek nebo obalový prostředek.

3. Ovzduší

Zákon č. 86/2002 Sb. o ochraně ovzduší a další vyhlášky. Stanovují povinnost omezovat a předcházet znečišťování ovzduší a snižovat množství vypouštěných znečišťujících látek.

OCHRANA ŽP – legislativní požadavky

4. Voda

Zákon č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích.

Zákon č. 254/2001 Sb. o vodách (vodní zákon) stanovuje požadavek ochrany povrchových i podzemních vod a nakládání s nimi.

5. Chemické látky a přípravky

Zákon č. 356/2003 Sb. o chemických látkách a chemických přípravcích.



OCHRANA ŽP – současné přístupy

1. ISO 14000 – mezinárodní standard kodifikující EMS
2. EMAS – evropský standard EMS



BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

- podmínky a činitele, které ovlivňují zdraví zaměstnanců, dočasných pracovníků, zaměstnanců dodavatele, návštěvníků a všech dalších osob na pracovišti

Současné přístupy

OHSAS 18001

- systém řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- blízký ISO normám



Bezpečnost a ochrana zdraví při práci - legislativní požadavky

1. Právní úprava bezpečnosti práce

Současná právní úprava - **Zákon č. 262/2006 Sb. Zákoník práce**, část pátá. Další předpisy - Používání provozních zařízení, Požadavky na pracoviště a pracovní prostředí, Požadavky na BOZP při stavebních pracích atd.

2. Právní úprava ochrany zdraví při práci

Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví - obecné a specifické požadavky. Obecné - rozřazení zaměstnanců do čtyř kategorií dle míry rizikovosti práce. Dále požadavky pro zaměstnance vykonávající rizikové práce. Jiné požadavky - nařízení vlády – požadavky na osvětlení, tepelnou a fyzickou zátěž, hygienické limity nežádoucích látek apod.

3. Požární ochrana

Zákon č. 237/2000 Sb. o požární ochraně rozčleňuje provozované činnosti podle požárního nebezpečí. Dále stanovuje povinnosti právnických a fyzických osob týkající se opatření proti požáru.

Požadavky systémů řízení

1. Vymezení předmětu daného systému řízení

QMS: oblast využití managementu jakosti a dále **specifikace procesů** a vztahů mezi nimi. Stanovení kritérií hodnocení procesů a očekávané výstupy.

EMS: určení **environmentálních aspektů**, které může organizace ovlivňovat.

- Výchoziskem zavádění EMS je zmapování současného environmentálního profilu organizace - evidence a vyhodnocení vlivů organizace na ŽP.
- Dále norma požaduje stanovit aspekty, které mají nebo mohou mít významný dopad na životní prostředí. Výsledkem této činnosti je registr aspektů.
- Typickými negativními vlivy na ŽP v podniku mohou být: odpady, používání zakázaných či omezujících látek, znečištění vod, emise, obtěžování zápachem, nadměrný hluk, spotřeba surovin a energie, dopady na lidské zdraví a bezpečnost atd.

Požadavky systémů řízení

BOZP: Předmětem jsou lidé.

- Identifikace nebezpečí a hodnocení rizik, která se týkají pracovních úrazů a nemocí z povolání. Podnik se zaměřuje na odhalení těchto rizik, která mají být vyloučena nebo řízena.
- Na základě analýzy rizika BOZP přijímá podnik opatření, která budou předcházet, minimalizovat nebo odstraňovat identifikovaná rizika.
- Výsledkem analýzy rizik je registr rizik BOZP.
- Požadavek na vytvoření a udržení dokumentovaných postupů pro operace a činnosti, které souvisejí s odhalenými riziky.

Požadavky systémů řízení

2. **Dodržování zákonů a jiných předpisů**

Nezbytný předpoklad pro certifikaci QMS, EMS i BOZP.

Vypracování registru legislativy – zachycuje veškeré požadavky na organizaci.

3. **Cíle QMS, EMS a BOZP**

Předpokládá se, že cíle pro systémy řízení budou stanovovány vedením podniku každý rok. Cíle mohou mít dvojí podobu:

- a. rozhodnutí o realizaci věcných opatření
- b. určení kvantifikovaných cílových hodnot

Požadavky systémů řízení

4. **Struktura a odpovědnost**

Je třeba stanovit odpovědnosti a pravomoci všech pracovníků, týkající se kvalitativních výstupů a environmentálního a bezpečnostního chování.

5. **Komunikace**

- QMS: vyžaduje zajištění dobré interní komunikace.
- EMS a BOZP: požadavky na interní i externí komunikaci. Vytváří se Směrnice pro komunikaci.

6. **Management zdrojů**

ISO 9000 uvádí požadavek zajištění dostupnosti zdrojů.

Jsou dány požadavky na poskytování zdrojů na:

- a. provoz daného MS
- b. lidské zdroje, infrastrukturu a pracovní prostředí.

Požadavky systémů řízení

7. Provozní (realizační) činnosti

Základní požadavek - plánování a realizace provozních procesů tak, aby byly naplněny požadavky zákazníků a aby byla dodržena provozní a další, zejména obligatorní environmentální a bezpečnostní kritéria.

- Norma ISO 9001 stanovuje celou řadu požadavků na obchodní, nákupní, vývojové, realizační a servisní činnosti.

8. Monitoring a měření procesů

Posuzování shody – souladu s požadavky.

Normy požadují, aby se provádělo monitorování a měření.

- QMS: ISO 9001 stanovuje okruhy týkající se monitorování a měření: spokojenost zákazníků, produkty a procesy.
- EMS: Příkladem může být měření emisí, měření odpadních vod, ekologická vhodnost produktu.
- BOZP: OHSAS 18001 požaduje zavedení postupů pravidelného monitorování a měření výkonnosti BOZP.

Požadavky systémů řízení

9. Neshody

Úkolem systémů QMS, EMS nebo BOZP je zajištění shody s požadavky. Jakékoliv neplnění požadavků je označováno jako neshoda. Cílem je zajistit minimalizaci neshod a předcházet jejich vzniku.

- QMS: ISO 9000 vyžaduje vytvoření dokumentovaného postupu, určující pravomoci a odpovědnost pro zacházení s neshodnými produkty.
- EMS: Nedodržení legislativních požadavků, produkce odpadů či jiných koncových účinků, ekologické nehody, úniky apod.
- BOZP: Neshody se týkají nežádoucích událostí, kdy dochází k porušování legislativy. Dále se neshody týkají nehod popř. havárií, v jejichž důsledku došlo k pracovnímu úrazu.

Požadavky systémů řízení

10. Nápravná a preventivní opatření

Normy rozlišují dva typy opatření:

- a. opatření k nápravě
- b. preventivní opatření

11. Trvalé zlepšování

Charakteristickým rysem systémů řízení je požadavek na trvalé zlepšování dané oblasti.

12. Interní audity

Obligatoční požadavek na realizaci pravidelných interních auditů. Předmětem auditů je dodržování příslušné legislativy, dodržování ustanovení dané normy, dodržování platné firemní dokumentace, dodržování obecných praktik vztahujících se k předmětu auditu.

- Každý certifikát je udělen na dobu určitou a po jejím uplynutí musí dojít k recertifikaci.

Úloha vrcholového vedení

- Rozhodnutí o zavedení systému a jeho podpora
- Angažovanost – vymezení příslušné politiky – základní představa, nasměrování organizace v dané oblasti.
- Plánování
- Vymezení pravomocí a odpovědností
- Zabezpečení nezbytné komunikace
- Přezkoumání systémů

Projevy:

- Zařazování problematiky a vyhodnocování do porad
- Zohledňování v rozhodnutích
- Osobní příklad atd.